

ชื่อโครงการ

ผู้สูงอายุในสังคมจีน: การจัดสวัสดิการ ต้นแบบการดูแล
และกิจกรรมทางสังคม

ชื่อผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ลินเดชารักษ์¹ และคณะ

บทคัดย่อ

ในงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศจีน 2) เพื่อศึกษาด้านแบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางสังคมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observe) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาไว้ 2 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) เขตจิ้งอัน (Jing'an) และมณฑลซื่อชวน (Sichuan) เมืองเฉิงตู (Chengdu)

ผลการศึกษาพบว่า

1) ในการจัดสวัสดิการด้านความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในปัจจุบันของจีนแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ การประกันสังคม (Social Insurance) และการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) การประกันสังคมประกอบด้วยความคุ้มครอง 5 ประการ คือ บำนาญสำหรับผู้สูงอายุ การว่างงาน การรักษาพยาบาล การบาดเจ็บจากการทำงานและการทดแทน และการคลอดบุตร การช่วยเหลือทางสังคมเป็นการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนของรัฐเพื่อให้ความช่วยเหลือบุคคลและครอบครัวที่ตกอยู่ภายใต้ความยากจน เพื่อให้มีความเป็นอยู่ การรักษาพยาบาล การศึกษา ที่อยู่อาศัย หรือความต้องการอื่น ๆ ตามอัตรภาพ

2) ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุมีลักษณะไปเข้าเย็นกลับของทั้งสองพื้นที่พบว่า การบริการในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบทในแต่ละชุมชน และที่มาของการก่อตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ เขตจิ้งอัน เริ่มต้นจากรัฐบาลเขตจิ้งอันได้ลงนามในสัญญาข้อตกลงกับรัฐบาลเทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ให้พัฒนาเขตจิ้งอันเป็นเขตตัวอย่างในการดูแลผู้สูงอายุ สำหรับศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเขตเวินเจียง (spirit home) นั้น ตั้งขึ้นโดยองค์กรที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ NPO-Non Profit Organization ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ทั้งสองพื้นที่มีการเกิดอาสาสมัครเข้ามาดูแลผู้สูงอายุในชุมชนเกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและภาครัฐในการเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งก่อให้เกิด เกิดความรู้สึกร่วมกันและรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ถูกทอดทิ้ง จุดเด่นของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุทั้งสองพื้นที่ ยังมีความคล้ายคลึงกันด้านการให้บริการด้วยใจรักของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ส่วนในระดับที่เป็นผู้ดูแลศูนย์ดูแลผู้สูงอายุจะเรียนจบในสาขาที่เกี่ยวข้อง

¹ Ph.D. (Demography)-International Program, Mahidol University, Thailand, วท.ม. (สถิติประยุกต์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วท.บ. (สถิติ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทรศัพท์ 0 2696 5800 Email: teera.sd@gmail.com tera@tu.ac.th sd.teera@yahoo.com

โดยตรงกับการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้มีบริการที่ดี ได้มาตรฐานเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในเรื่องการจัดการที่อยู่อาศัย โดยนี้ถึงสภาพร่างกายและความสะดวกของผู้สูงอายุเป็นหลัก

3) กิจกรรมของผู้สูงอายุทั้ง 2 เขตพื้นที่ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการและนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการฝึกอบรม และกิจกรรมการให้บริการเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคม สำหรับเขตเขตจิ้งอันพบกิจกรรมเฉพาะ คือกิจกรรมหาคู่ให้เป็นศูนย์รวมผู้สูงอายุให้มารวมกลุ่มกันในการทำกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลครอบครัวและบุตรของตน กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกิจกรรมด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกับสังคมได้ สำหรับในเมืองชางไห่ เป็นเขตเทศบาลนครได้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ ให้ความรู้และมีกิจกรรมต่อยอดในการเข้าร่วมกิจกรรมจึงมีมหาวิทยาลัยของผู้สูงอายุเกิดขึ้น ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะในประเทศจีน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าใช้พื้นที่ได้อย่างอิสระเสรี ใกล้เคียงคน เดินทางสะดวก รัฐบาลส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นกับประชาชนและผู้สูงอายุทั้งพื้นที่สาธารณะ การปลูกฝังค่านิยมในวัยรุ่นให้รักสุขภาพ รักการออกกำลังกาย ส่งผลต่อทัศนคติของผู้สูงอายุให้รักการออกกำลังกายไปด้วย

Research Project: **Elderly in Chinese Society: Welfare Services, Model for**

Elderly Care and Social Activity

Researcher: **Assistant Professor Dr. Teera Sindecharak² et al**

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the welfare systems among Chinese elderly in China 2) To study elderly care service provision in China from successful areas and 3) to study the factors that caused the social activity for supporting elderly potentially. In addition, the documentary research, non-participatory observation, and in-depth interview are used in this study. Two areas of this study consist of Jing'An district in Shanghai and Sichuan province in Chengdu city.

The results of this study are as followed:

1) Considering the welfare of income security for elderly in the present, it is divided into two systems; social insurance and social assistance. Social insurance covers pension for the elderly, unemployment, medical treatment, injury from work and replacement, and childbearing. Social assistance is established by government fund to assist individuals and families who are the poverty. These welfares on social security are needed for a good livelihood, healthcare, education, housing or others conventionally.

2) For elderly day care service provision from successful areas, care of the elderly services differ according to the context of each community and the source of establishment on elderly day care service. In Jing'An district, the government has signed an agreement with Shanghai to develop to be a model of elderly care center. For the elderly care center in Wen Jiang (spirit home) based on state agency, it is established by Non Profit Organization-NPO. The volunteers of elderly day care center are found to take care of elderly in communities. Besides, the corporation between community and government that leads to

² Ph.D. (Demography)-International Program, Mahidol University, Thailand, M.A. (Applied Statistics) Thammasat University, Thailand. B.Sc. (Statistics), Thammasat University, Thailand. Lecturer in Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University. Tel: (66+) 2696 5800 Email: teera.sd@gmail.com tera@tu.ac.th sd.teera@yahoo.com

the relationship and feeling of ownership in community. Furthermore, elderly are not neglected. The highlight of two elderly day care centers is similar as regard to the service mind of the officials who take care of the elderly. This results in a good, standard, and professional service. Moreover, regarding the housing management, Chinese government takes into account psychological factors and convenience of suitable habitat for the elderly.

3) The activities of the elderly based on two interested areas are divided into three types namely leisure activities and recreation, the activity on promotion of learning and training, and the service activity that are beneficial to society. The special activity which is found in Jing'An province is match making. This activity is established as an elderly center to gather any elderly for sharing their family and children stories. This match making activity is an interacting aspect of elderly leading to the social participation. On the other hand, Shanghai city, city municipal, encourages the elderly to learn, educate and further participation any activities by establishing university for the elderly. Regarding the use of public space in China, the population has a freedom to use it. It is nearby the community and convenient. The government supports social activities such as public space for all populations and elderly. The emphasis on the value regarding health and exercise among affected the attitude among elderly to enjoy exercising as well.